

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 12 november 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Tillnärmning av lagstiftning — Immaterialrätt — Upphovsrätt och närstående rättigheter — Direktiv 2001/29/EG — Ensamrätt till mångfaldigande — Undantag och inskränkningar — Artikel 5.2 a och b — Undantag för reprografi — Undantag för privatkopiering — Krav på konsekvent tillämpning av undantag — Begreppet rimlig kompensation — Uppbörd av en ersättning rörande flerfunktionsskrivare avsedd som rimlig kompensation — Proportionell ersättning — Schablonersättning — Kumulering av schablonersättning och proportionell ersättning — Beräkningsmetod — Mottagare av rimlig kompensation — Upphovsmän och förläggare — Fördelning”

I mål C-572/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av appellationsdomstolen i Bryssel (Cour d'appel de Bruxelles, Belgien) genom beslut av den 23 oktober 2013, som inkom till domstolen den 8 november 2013, i målet

Hewlett-Packard Belgium SPRL

mot

Reprobel SCRL,

ytterligare deltagare i rättegången:

Epson Europe BV,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden på tredje avdelningen, tillika tillförordnad ordförande på fjärde avdelningen, L. Bay Larsen samt domarna J. Malenovský (referent), M. Safjan, A. Prechal och K. Jürimäe,

generaladvokat: P. Cruz Villalón,

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrès,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 29 januari 2015,

* Rättegångsspråk: franska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Hewlett-Packard Belgium SPRL, genom T. van Innis, avocat,
- Reprobel SCRL, genom A. Berenboom, J.-F. Puyraimond, P. Callens, D. De Marez och T. Baumé, avocats,
- Epson Europe BV, genom B. Van Asbroeck, E. Cottenie och J. Debussche, avocats,
- Belgiens regering, genom J.-C. Halleux och T. Materne, båda i egenskap av ombud, biträdda av F. de Visscher, avocat,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek, i egenskap av ombud,
- Irland, genom E. Creedon, E. McPhillips och A. Joyce, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av J. Bridgman, BL,
- Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Portugals regering, genom L. Inez Fernandes och T. Rendas, båda i egenskap av ombud,
- Finlands regering, genom H. Leppo, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom J. Hottiaux och J. Samnadda, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 11 juni 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.2 a och b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, s. 10).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Hewlett-Packard Belgium SPRL (nedan kallat Hewlett-Packard) och Reprobel SCRL (nedan kallat Reprobel) angående de belopp Reprobel krävt att Hewlett-Packard ska betala som rimlig kompensation för undantagen från mångfaldiganderätten.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 31, 32, 35 och 37 i direktiv 2001/29 har följande lydelse:
”(31) En skälig avvägning mellan rättigheter och intressen hos de olika kategorierna av rättsinnehavare samt mellan de olika kategorierna av rättsinnehavare och användarna av skyddade alster måste upprätthållas. De befintliga undantag och inskränkningar från rättigheterna som fastställts av medlemsstaterna måste bli föremål för en ny bedömning där hänsyn tas till den nya elektroniska miljön. De skillnader som finns i fråga om undantag och inskränkningar, då det gäller vissa

handlingar som omfattas av ensamrättigheter, har en direkt negativ inverkan på hur den inre marknaden för upphovsrätt och närstående rättigheter fungerar. Sådana skillnader kan mycket väl bli mer uttalade på grund av den vidare utvecklingen av gränsöverskridande utnyttjande av verk samt av verksamheter som sker över nationsgränser. För att säkerställa en väl fungerande inre marknad bör dessa undantag och inskränkningar ges en mer harmoniserad definition. Harmoniseringsgraden bör vara beroende av undantagens effekter på den inre marknadens förmåga att fungera väl.

- (32) Detta direktiv innehåller en uttömmande förteckning över undantagen och inskränkningarna från mångfaldiganderätten och rätten till överföring till allmänheten. Vissa undantag och inskränkningar gäller endast mångfaldiganderätten, när så är lämpligt. I denna förteckning tas vederbörlig hänsyn till de olika rättstraditionerna i medlemsstaterna, samtidigt som syftet är att säkerställa en fungerande inre marknad. Medlemsstaterna bör nå samstämmighet i tillämpningen av dessa undantag och inskränkningar, och detta kommer att utvärderas vid den kommande översynen av genomförandelagstiftningen.

...

- (35) När det gäller vissa undantag eller inskränkningar bör rättsinnehavarna få rimlig kompensation för att ge dem skälig ersättning för användningen av deras skyddade verk eller andra alster. Vid fastställande av formen, de närmare bestämmelserna om och den eventuella nivån på denna rimliga kompensation bör de särskilda förhållandena i varje enskilt fall beaktas. När dessa förhållanden bedöms är ett värdefullt kriterium den eventuella skadan för rättsinnehavarna av åtgärden i fråga. I de fall när rättsinnehavarna redan har erhållit betalning i någon annan form, t.ex. som en del av en licensavgift, behöver det inte krävas någon särskild eller separat betalning. Vid fastställandet av nivån på den rimliga kompensationen bör full hänsyn tas till i hur stor utsträckning sådana tekniska åtgärder som avses i detta direktiv används. I vissa situationer när förfånget för rättsinnehavaren är obetydligt behöver det inte uppkomma någon betalningsskyldighet.

...

- (37) De befintliga nationella ordningarna för reprografi skapar, i den mån de förekommer, inte några större hinder för den inre marknaden. Medlemsstaterna bör ges möjlighet att besluta om undantag eller inskränkningar i fråga om reprografi.”

4 Enligt artikel 2 i direktiv 2001/29 gäller följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva en ensamrätt att tillåta eller förbjuda direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent, mångfaldigande, oavsett metod och form, helt eller delvis

- a) för upphovsmän: av deras verk,
- b) för utövande konstnärer: av upptagningar av deras framföranden,
- c) för fonogramframställare: av deras fonogram,
- d) för framställarna av de första upptagningarna av filmer: av original och kopior av deras filmer,
- e) för radio- och televisionsföretag: av upptagningar av deras utsändningar, trådöverförda såväl som luftburna, inklusive kabel- och satellitsändningar.”

5 Artikel 5.2 i direktiv 2001/29 stadgar följande:

”Medlemsstaterna får föreskriva undantag eller inskränkningar från den rätt till mångfaldigande som avses i artikel 2 i följande fall:

- a) För mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, med undantag av notblad, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation.
- b) För mångfaldigande på alla typer av medier utfört av en fysisk person för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation varvid hänsyn skall tas till huruvida de tekniska åtgärder som avses i artikel 6 har tillämpats på det berörda verket eller alstret eller inte.

...”

6 Artikel 5.5 i direktivet har följande lydelse:

”De undantag och inskränkningar som föreskrivs i punkterna 1, 2, 3 och 4 får endast tillämpas i vissa särskilda fall som inte strider mot det normala utnyttjandet av verket eller annat alster och inte oskäligt inkräktar på rättsinnehavarnas legitima intressen.”

Belgisk rätt

7 Artikel 1.1 i lagen av den 30 juni 1994 om upphovsrätt och närstående rättigheter (loi relative au droit d’auteur et aux droits voisins, *Moniteur belge* av den 27 juli 1994, s. 19297), i dess tillämpliga lydelse i det nationella målet (nedan kallad upphovsrättslagen), stadgar följande:

”Upphovsmannen till ett litterärt eller konstnärligt verk har ensamrätt att mångfaldiga eller att medge mångfaldigande av verket, oavsett sätt och form (direkt eller indirekt, tillfälligt eller varaktigt, helt eller delvis).

...”

8 Artikel 22.1 i upphovsrättslagen föreskriver följande:

”När verket lovligt har gjorts tillgängligt för allmänheten kan upphovsmannen inte motsätta sig

...

4° Mångfaldigande av fragment av eller hela artiklar eller plastiska verk eller mångfaldigande av korta fragment av andra verk som överförs på ett grafiskt medium eller motsvarande, när mångfaldigandet enbart sker för privata ändamål och inte utgör hinder för det normala utnyttjandet av verket.

4°bis Mångfaldigande av fragment av eller hela artiklar eller plastiska verk eller mångfaldigande av korta fragment av andra verk som överförs på ett grafiskt medium eller motsvarande, när mångfaldigandet sker i illustrativt syfte eller för vetenskaplig forskning i den utsträckning som är motiverad med hänsyn till det icke-kommersiella syfte som ska uppnås och inte utgör hinder för det normala utnyttjandet av verket ...

5° Mångfaldigande av ljud- och filmupptagningar som tagits fram inom familjekretsen och är avsedda för denna.”

- 9 Artiklarna 59–61 i upphovsrättslagen har följande lydelse:

”Artikel 59

Upphovsmän och förläggare av verk som har överförts på grafiskt medium eller motsvarande har rätt till ersättning med anledning av att detta mångfaldigats på de villkor som anges i artiklarna 22 § 1.4°, 22 § 1.4°bis ... .

Ersättning ska betalas av tillverkare, importörer eller gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör mångfaldigande av skyddade verk när dessa apparater släpps ut på den nationella marknaden.

Artikel 60

En proportionell ersättning som fastställs på grundval av antalet kopior som gjorts ska betalas av fysiska eller juridiska personer som framställer kopior av verket eller, i förekommande fall, i stället för dem, av dem som mot ersättning eller kostnadsfritt ställer en apparat för mångfaldigande till andras förfogande.

Artikel 61

De ersättningsbelopp som avses i artiklarna 59 och 60 ska fastställas genom kunglig kungörelse som antas av ministerrådet. Ersättningen i artikel 60 får anpassas till berörda branscher.

Villkoren för uttag, fördelning och kontroll av dessa ersättningar samt beloppet då ersättning ska betalas ska fastställas genom kunglig kungörelse.

Den ersättning som föreskrivs i artiklarna 59 och 60 ska fördelas lika mellan upphovsmän och förläggare, såvida inte annat stadgas i internationella konventioner.

Enligt de villkor och de tillämpningsföreskrifter som fastställs i kunglig kungörelse, ska ett organ som representerar samtliga upphovsrättsorganisationer ges i uppdrag att säkerställa att ersättningen för offentlig utlåning uppbärs och fördelas.”

- 10 Storleken på den schablonersättning och proportionella ersättning som avses i artiklarna 59 och 60 i upphovsrättslagen fastställs genom artiklarna 2, 4, 8 och 9 i kunglig kungörelse av den 30 oktober 1997 om ersättning till upphovsmän och förläggare för mångfaldigande för privata eller pedagogiska ändamål av verk som överförts på grafiskt medium eller motsvarande (nedan kallad den kungliga kungörelsen). Artiklarna har följande lydelse:

”Artikel 2

1. Storleken på schablonersättningen för kopiatorer fastställs till följande belopp:

- 1° [5,01] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mindre än 6 kopior per minut,
- 2° [18,39] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 6 och 9 kopior per minut,
- 3° [60,19] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 10 och 19 kopior per minut,
- 4° [195,60] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 20 och 39 kopior per minut,

- 5° [324,33] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 40 och 59 kopior per minut,
- 6° [810,33] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mellan 60 och 89 kopior per minut,
- 7° [1 838,98] euro för kopiatorer som har en kopieringshastighet på mer än 89 kopior per minut.

Vid fastställandet av nivån på schablonersättningen ska hastigheten vid svartvit kopiering beaktas, även för apparater som framställer färgkopior.

2. Nivån på schablonersättningen för kopiatorer och kontorsoffsetmaskiner fastställs till följande belopp:

- 1° [324,33] euro per kopiator,
- 2° [810,33] euro per kontorsoffsetmaskin.

...

Artikel 4

För apparater som har flera funktioner som motsvarar funktionerna hos de apparater som avses i artiklarna 2 och 3 är storleken på schablonersättningen den högsta bland de som föreskrivs i artiklarna 2 och 3 som kan tillämpas på den integrerade apparaten.

...

Artikel 8

Om den ersättningsskyldige underlåter att samarbeta i enlighet med vad som fastställs i artiklarna 10–12, fastställs storleken på den proportionella ersättningen till följande belopp:

- 1° [0,0334] euro per kopia av det skyddade verket,
- 2° [0,0251] euro per kopia av det skyddade verket som gjorts med apparater som används av en läroanstalt eller en institution som bedriver utlåning till allmänheten.

De belopp som avses i det första stycket ska multipliceras med 2 för färgkopior av skyddade verk i färg.

Artikel 9

Om den ersättningsskyldige har samarbetat vid upphovsrättsorganisationens uppbörd av den proportionella ersättningen fastställs storleken på denna till följande belopp:

- 1° [0,0201] euro per kopia av det skyddade verket,
- 2° [0,0151] euro per kopia av det skyddade verket som framställs med apparater som används av en läroanstalt eller en institution som bedriver utlåning till allmänheten.

De belopp som avses i första stycket ska multipliceras med 2 för färgkopior av skyddade verk i färg.”

- 11 Det samarbete som avses i artiklarna 8 och 9 definieras i artiklarna 10–12 i kunglig kungörelse av den 30 oktober 1997. Artikel 10 har följande lydelse:

”För att anses ha medverkat till uppbörden av den proportionella ersättningen ska den ersättningsskyldige

- 1° ha ingett en deklARATION till upphovsrättsorganisationen för den aktuella perioden i enlighet med bestämmelserna i avsnitt 3,
- 2° ha betalat in ett preliminärt belopp till upphovsrättsorganisationen samtidigt som deklARATIONEN ingavs, för den proportionella ersättningen motsvarande antalet deklarerade kopior av skyddade verk multiplicerat med relevant taxa enligt artikel 9, och
- 3° a) antingen, med upphovsrättsorganisationens samtycke före utgången av den tidsfrist på 200 arbetsdagar räknat från den dag då deklARATIONEN inkom till upphovsrättsorganisationen, ha beräknat antalet kopior av skyddade verk som mångfaldigats under den aktuella perioden,
b) eller ha ingett erforderliga uppgifter för utarbetande av det utlåtande som avses i artikel 14, om upphovsrättsorganisationen har begärt ett utlåtande enligt den artikeln.”

- 12 Artikel 26 i den kungliga kungörelsen föreskriver följande:

”1. Senast vid slutet av andra året efter det att denna kungörelse trädde i kraft och därefter vart femte år ska upphovsrättsorganisationen låta ett oberoende organ utföra en studie av mångfaldigande för privata eller pedagogiska ändamål av verk som överförts på grafiskt medium eller motsvarande i Belgien.

2. Denna studie ska bland annat fastställa följande:

- 1° Antalet apparater som används och hur dessa är fördelade mellan olika verksamhetssektorer.
- 2° Antalet kopior som framställts med hjälp av dessa apparater och hur dessa är fördelade mellan olika verksamhetssektorer.
- 3° Antalet kopior av skyddade verk överförda på grafiskt medium eller motsvarande som framställts med hjälp av dessa apparater och hur dessa är fördelade mellan olika verksamhetssektorer.
- 4° Fördelningen av antalet kopior av skyddade verk mellan olika kategorier av skyddade verk som överförts till ett grafiskt medium eller motsvarande.
- 5° Vilken budget som anslagits av dem som är ersättningsskyldiga för mångfaldigande för privata eller pedagogiska ändamål av verk om överförts på grafiskt medium eller motsvarande och den budget som anslagits av de som är ersättningsskyldiga för reprografi.

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 13 Hewlett-Packard importerar skrivare för hemmabruk och yrkesmässig användning till Belgien, bland annat flerkfunktionsskrivare som huvudsakligen är avsedda för utskrifter i olika hastigheter, beroende på utskriftskvalitet.

- 14 Repobel är den upphovsrättsorganisation som ansvarar för uppbörden och fördelningen av den ersättning som utgör den rimliga kompensationen för undantaget för reprografi.
- 15 Den 16 augusti 2004 sände Repobel ett fax till Hewlett-Packard för att informera företaget om att försäljning av flerfunktionsskrivare i princip medför en avgift på 49,20 euro per apparat.
- 16 Trots möten och skriftväxling mellan Hewlett-Packard och Repobel nåddes ingen överenskommelse om vilken taxa som skulle tillämpas på flerfunktionsskrivarna, och den 8 mars 2010 ingav Hewlett-Packard en stämningsansökan mot Repobel vid allmänna domstolen i första instans i Bryssel (Tribunal de première instance de Bruxelles, Belgien). Hewlett-Packard yrkade att rätten skulle fastställa att bolaget inte skulle betala någon ersättning för de försålda apparaterna och, i andra hand, att den ersättning som bolaget hade betalat motsvarade den rimliga kompensation som skulle utgå i enlighet med den belgiska lagstiftningen, tolkad mot bakgrund av direktiv 2001/29. Bolaget yrkade även att Repobel vid vite av 10 miljoner euro skulle förpliktas att inom ett år utföra en sådan studie som avses i artikel 26 i den kungliga kungörelsen om bland annat antalet omtvistade apparater och deras faktiska användning för kopiering av skyddade verk. Studien skulle även innehålla en jämförelse av denna faktiska användning med den faktiska användningen av alla andra apparater för mångfaldigande av skyddade verk.
- 17 Den 11 mars 2010 väckte Repobel talan vid samma domstol mot Hewlett-Packard och yrkade att Hewlett-Packard preliminärt skulle förpliktas att utge 1 euro i kompensation, som Repobel ansåg att det ålåg bolaget att betala enligt den kungliga kungörelsen.
- 18 Allmänna domstolen i första instans i Bryssel (Tribunal de première instance de Bruxelles) förenade dessa båda mål.
- 19 I dom av den 16 november 2012 slog den fast att artiklarna 59 första stycket och 61 tredje stycket i upphovsrättslagen var oförenliga med unionsrätten.
- 20 Hewlett-Packard och Repobel överklagade domen till appellationsdomstolen i Bryssel (Cour d'appel de Bruxelles).
- 21 Appellationsdomstolen i Bryssel (Cour d'appel de Bruxelles) beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
  - ”1) Ska uttrycket rimlig kompensation i artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 tolkas på olika sätt beroende på om det är vilken användare som helst som utför mångfaldigandet på papper eller varje annat liknande medium med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, eller om sådant mångfaldigande utförs av en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte? För det fall denna fråga besvaras jakande: På vilken grund ska det göras olika tolkningar?
  - 2) Ska artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 tolkas så, att medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser har rätt att fastställa rimlig kompensation för rättsinnehavare i form av:
    - a) en schablonersättning som ska betalas av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör kopiering av skyddade verk vid utsläppande på den nationella marknaden av dessa apparater, vars belopp enbart beräknas utifrån den hastighet med vilken kopiatorn kan göra ett antal kopior per minut utan någon annan koppling till den skada som rättsinnehavarna eventuellt åsamkas, och
    - b) en proportionell ersättning som enbart fastställs genom ett enhetligt pris som ska multipliceras med det antal kopior som gjorts som varierar beroende på om den ersättningsskyldige har samarbetat vid uppbörden av denna ersättning som ska betalas av de

fysiska eller juridiska personer som gör kopior av verk, eller i förekommande fall, i stället för dem, av de som mot ersättning eller kostnadsfritt ställer en apparat för mångfaldigande till andras förfogande.

För det fall att denna fråga besvaras nekande: Vilka relevanta, konsekventa kriterier ska medlemsstaterna iakta för att compensationen ska anses vara rimlig i enlighet med unionsrätten och för att säkerställa en skälig avvägning mellan de berörda personernas intressen?

- 3) Ska artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 tolkas på så sätt att medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser har rätt att tilldela förläggare av verk som skapats av upphovsmännen hälften av den rimliga compensation som tillkommer rättsinnehavare, utan att förläggarna har någon som helst skyldighet att, ens indirekt, låta en del av compensationen som upphovsmännen gått miste om komma dem till godo?
  - 4) Ska artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 tolkas så, att medlemsstaterna enligt dessa bestämmelser får införa ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig compensation som tillkommer rättsinnehavare i form av ett schablonbelopp och ett belopp per kopia som implicit men med säkerhet delvis omfattar kopiering av notblad och intrångsgörande mångfaldigande?"
- 22 Genom beslut av den 7 februari 2014 tillät appellationsdomstolen i Bryssel (Cour d'appel de Bruxelles) Epon Europe BV att intervensera i målet.

Prövning av tolkningsfrågorna

Upptagande till sakprövning

- 23 Repobel och den belgiska regeringen har bestritt att frågorna om tolkningen av artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 kan tas upp till sakprövning, med argumentet att den tolkningen saknar samband med saken i det nationella målet.
- 24 Det framgår härvid av domstolens fasta praxis att det – inom ramen för det samarbete mellan EU-domstolen och medlemsstaternas domstolar som införts genom artikel 267 FEUF – ankommer uteslutande på den nationella domstol vid vilken målet anhängiggjorts och som har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. Domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av unionsrätten (dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 21).
- 25 Nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras vara relevanta. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom Blanco Pérez och Chao Gómez, C-570/07 och C-571/07, EU:C:2010:300, punkt 36 och där angiven rättspraxis).
- 26 Så är inte fallet här. Den begärda tolkningen avser unionsrätten, och då den rimliga compensation som är i fråga i det nationella målet bland annat gäller mångfaldigande utfört av en fysisk person för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt, är det inte uppenbart att den begärda tolkningen av artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller att frågorna är hypotetiska.

27 Av detta följer att tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning.

Den första frågan

- 28 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att det beträffande begreppet rimlig kompensation däri ska göras en åtskillnad beroende på om det är vilken användare som helst som utför mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, eller om sådant mångfaldigande utförs av en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte.
- 29 Enligt artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 får medlemsstaterna föreskriva undantag eller inskränkningar från rätten till mångfaldigande för mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, med undantag av notblad, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation (nedan kallat undantaget för reprografi).
- 30 Artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 preciserar inte vilka användare som undantaget för reprografi ska anses avse, och inte heller ändamålet med det mångfaldigande som avses i bestämmelsen eller huruvida mångfaldigandet måste ske inom den privata sfären. Undantaget måste därför förstås så, att det omfattar alla sorters användare, inbegripet fysiska personer, oavsett ändamålet med mångfaldigandet, inklusive mångfaldigande som sker för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte.
- 31 Enligt artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 får medlemsstaterna föreskriva sådana undantag eller inskränkningar för mångfaldigande på alla typer av medier utfört av en fysisk person för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation (nedan kallat undantaget för privatkopiering).
- 32 Denna bestämmelse anger uttryckligen att de mångfaldiganden som avses kan ske på "alla typer av medier" och måste således förstås så, att den även innefattar mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium. Eftersom bestämmelsen inte heller preciserar tekniken för mångfaldigandet, ska den tolkas så, att den är tillämplig på mångfaldigande utfört med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat.
- 33 Tillämpningsområdena för undantagen för reprografi respektive privatkopiering är alltså delvis överlappande.
- 34 Mer konkret kan således mångfaldigande som utförs av en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte omfattas såväl av undantaget för reprografi som undantaget för privatkopiering. Mångfaldiganden som utförs av andra användare än fysiska personer liksom mångfaldiganden som utförs av fysiska personer för annat än privat bruk eller i kommersiellt syfte, omfattas däremot enbart av undantaget för reprografi.
- 35 Vad gäller begreppet rimlig kompensation har domstolen slagit fast att detta begrepp, i den mening som avses i artikel 5.2 b i direktiv 2001/29, är ett självständigt begrepp i unionsrätten som ska tolkas enhetligt i alla medlemsstater som har infört ett undantag för privatkopiering (dom Padawan, C-467/08, EU:C.2010:620, punkt 37).
- 36 Domstolen har också slagit fast att den rimliga kompensationen med nödvändighet måste beräknas utifrån den skada som upphovsmännen till de skyddade verken lider till följd av införandet av undantaget för privatkopiering. Det framgår av skälen 35 och 38 i direktiv 2001/29 att utformningen av och nivån på den rimliga kompensationen står i samband med den skada som upphovsmännen

lider till följd av att det skyddade verket mångfaldigas för privat bruk utan vederbörandes tillstånd. Sett ur detta perspektiv ska den rimliga kompensationen betraktas som en ersättning för upphovsmannens skada (se, för ett liknande resonemang, dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 40 och 42).

- 37 Målet Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620) rörde förvisso specifikt artikel 5.2 b i direktiv 2001/29. Domstolen tolkade emellertid i den domen begreppet rimlig kompensation och grundade sig därvid bland annat på argument hämtade från skäl 35 i direktivet som gäller alla de undantag som föreskrivs i artikel 5 i direktivet och för vilka det krävs rimlig kompensation. Slutsatserna i den domen, såsom de framgår av punkt 36 ovan, ska således anses relevanta i tillämpliga delar även vid tolkningen av artikel 5.2 a i direktivet (se, för ett liknande resonemang, VG Wort m.fl., C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, punkterna 73 och 77).
- 38 Den slutsatsen stöds också av att medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa de för dem bindande undantagen konsekvent, såsom framgår av skäl 32 sista meningen i direktiv 2001/29.
- 39 Ett konsekvent genomförande av dessa undantag, vilka delvis överlappar varandra, skulle inte kunna säkerställas om medlemsstaterna var fria att bestämma på vilket sätt den rimliga kompensationen ska fastställas för mångfaldiganden som skett under samma omständigheter, beroende på om de valt att föreskriva enbart det ena eller det andra av dessa undantag eller båda, samtidigt eller efter varandra.
- 40 Domstolen ska mot denna bakgrund pröva om det beträffande den rimliga kompensationen vid tillämpningen av undantaget för reprografi ska göras en åtskillnad mellan mångfaldiganden som utförs av fysiska personer för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte och mångfaldiganden som utförs av andra användare och/eller för andra syften.
- 41 Med hänsyn till den rättspraxis som det erinras om i punkt 36 ovan, är den situationen att en fysisk person med stöd av undantaget för reprografi mångfaldigar ett verk för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte inte jämförbar, vad gäller rimlig kompensation, med den situationen att mångfaldigandet sker inom ramen för samma undantag men av en annan användare än en fysisk person alternativt av en fysisk person men för ett annat syfte än privat bruk, inbegripet ett direkt eller indirekt kommersiellt syfte. Den skada som rättsinnehavarna lider i respektive fall skiljer sig nämligen i allmänhet åt.
- 42 Det föreligger alltså en skillnad, vad gäller rimlig kompensation för undantaget för reprografi, mellan å ena sidan mångfaldiganden som utförs av fysiska personer för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte och å andra sidan mångfaldiganden som utförs av fysiska personer för andra syften än privata, inbegripet direkt eller indirekt kommersiella syften samt mångfaldiganden utförda av andra sorters användare.
- 43 Av vad som anförts följer att den första frågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 ska tolkas så, att det beträffande begreppet rimlig kompensation däri ska göras en åtskillnad beroende på om det är vilken användare som helst som utför mångfaldigande på papper eller varje annat liknande medium med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, eller om sådant mångfaldigande utförs av en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte.

Den tredje frågan

- 44 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan, som ska prövas som den andra i turordningen i denna dom, för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 ska tolkas på så sätt att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den i fråga i det nationella målet, som ger medlemsstaterna rätt att tilldela förläggare av verk som skapats av upphovsmännen en

del av den rimliga kompensation som tillkommer rättsinnehavare, utan att förläggarna har någon som helst skyldighet att, ens indirekt, låta en del av kompensationen som upphovsmännen har gått miste om komma dem till godo.

- 45 Det framgår av hur den hänskjutande domstolen har formulerat sin fråga att den avser det fallet att den ersättning som betalas till förläggarna i motsvarande mån minskar den ersättning som normalt ska tillfalla innehavarna av rätten till mångfaldigande enligt direktiv 2001/29.
- 46 Enligt artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 är medlemsstaternas möjlighet att föreskriva sådana undantag som avses i de bestämmelserna villkorad av skyldigheten att säkerställa rimlig kompensation för innehavarna av rätten till mångfaldigande.
- 47 Förläggare ingår dock inte bland innehavarna av rätten till mångfaldigande enligt uppräkningsen i artikel 2 i direktiv 2001/29.
- 48 Eftersom för det första den rimliga kompensationen, som ska betalas till följd av undantaget för reprografi och undantaget för privatkopiering, såsom framgår av punkt 36 ovan syftar till att gottgöra den skada som rättsinnehavarna lider till följd av att deras verk mångfaldigas utan deras tillstånd, och eftersom för det andra förläggare inte har ensamrätt till mångfaldigande i den mening som avses i artikel 2 i direktiv 2001/29, lider förläggarna inte någon skada i den mening som avses i dessa båda undantag. De kan således inte få kompensation på grundval av dessa undantag när en sådan förman skulle beröva innehavarna av rätten till mångfaldigande hela eller en del av den rimliga kompensation de har rätt till med anledning av dessa undantag.
- 49 Av vad som anförts följer att den tredje frågan ska besvaras så, att artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den i fråga i det nationella målet, som ger medlemsstaten rätt att tilldela förläggare av verk som skapats av upphovsmännen en del av den rimliga kompensation som tillkommer rättsinnehavare, utan att förläggarna har någon skyldighet att, ens indirekt, låta den del av kompensationen som upphovsmännen gått miste om komma de senare till godo.

Den fjärde frågan

- 50 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan, som ska prövas som den tredje i turordningen i denna dom, för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, som inför ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som även omfattar kopiering av notblad och intrångsgörande mångfaldigande från olagliga källor.
- 51 Vad gäller notblad, framgår det uttryckligen av ordalydelsen av artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 att notblad inte omfattas av undantaget för reprografi. De kan följaktligen inte beaktas vid beräkningen av den rimliga kompensationen med anledning av detta undantag, inte heller om mångfaldigandet av notblad utförs av en fysisk person för privat bruk och utan direkt eller indirekt kommersiella syften.
- 52 Slutsatsen i punkt 33 ovan gäller i princip även undantaget för privatkopiering. Om så inte var fallet, skulle medlemsstaternas kombinerade eller parallella tillämpning av det undantaget och undantaget för reprografi riskera att bli inkonsekvent, vilket skulle strida mot kravet i skäl 32 sista meningen i direktiv 2001/29.
- 53 Om mångfaldigande av notblad var tillåtet enligt ett av dessa undantag och förbjudet enligt det andra, skulle rättsläget i den berörda medlemsstaten vara motstridigt och göra det möjligt att kringgå förbudet mot att godkänna mångfaldigande av notblad.

- 54 Undantaget för notblad i artikel 5.2 a i direktiv 2001/29 ska därför förstås så, att det inte bara syftar till att begränsa räckvidden av undantaget för reprografi, utan även till att införa särskilda regler för den typen av skyddade alster och i princip förbjuda mångfaldigande av dessa utan tillstånd från rättsinnehavarna.
- 55 Av detta följer att artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 i princip utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, som inför ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som även omfattar kopiering av notblad.
- 56 Med hänsyn till skäl 35 sista meningen i direktiv 2001/29, kan det likväl inte uteslutas att otillåtet mångfaldigande av notblad som sker inom ramen för undantaget för privatkopiering skulle, om det inte orsakar rättsinnehavarna mer än marginell skada, kunna anses vara förenligt med de specialbestämmelser som nämns i punkt 54 ovan.
- 57 Vad vidare gäller intrångsgörande mångfaldigande, har domstolen slagit fast att artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 ska tolkas på så sätt att den inte omfattar privatkopior från en olaglig källa (dom ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 41).
- 58 Även om artikel 5.2 b i direktiv 2001/29 förvisso ska förstås så, att undantaget för privatkopiering förhindrar upphovsrättsinnehavare att stödja sig på sin ensamrätt att tillåta eller förbjuda mångfaldigande för att hindra privatkopiering av deras verk, medger emellertid inte den bestämmelsen att upphovsrättsinnehavarna utöver denna uttryckligt stadgade inskränkning måste tolerera intrång i sina rättigheter i samband med privatkopiering (se dom ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 31).
- 59 Det framgår vidare av skäl 22 i direktivet att syftet att på lämpligt sätt främja spridning av kultur inte får leda till att ett strikt skydd av rättigheter offras eller att otillåtna former av spridning av efterbildade kulturella verk tolereras (dom ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 36). Dessutom kan en tillämpning av nationell lagstiftning som inte skiljer mellan lagliga och olagliga källor vid mångfaldigande för privat bruk strida mot vissa villkor i artikel 5.5 i direktiv 2001/29 (dom ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 38).
- 60 Om det medgavs att sådant mångfaldigande kunde ske från olagliga källor skulle det uppmuntra omsättningen av otillåtna kopior av verk och därmed ofrånkomligen minska försäljningen eller andra lagliga transaktioner avseende de skyddade verken, vilket skulle vara till men för ett normalt utnyttjande av dessa (dom ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 39).
- 61 Dessutom skulle detta, beträffande konstaterandet i punkten ovan, kunna medföra att upphovsrättsinnehavaren oberättigat lider skada (dom ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 40).
- 62 Dessa argument, som domstolen stött sig på beträffande undantaget för privatkopiering, är till sin art fullt överförbara på undantaget för reprografi. Ovan i punkterna 58–61 angiven rättspraxis är således relevant för tolkningen av det sistnämnda undantaget.
- 63 En sådan tolkning av undantaget för reprografi stöds av att undantaget för privatkopiering rör mångfaldiganden som utförs på "alla typer av medier", oavsett om det är fråga om papper eller varje annat liknande medium eller om mångfaldigandet utförs med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat. Medlemsstaternas tillämpning av dessa båda undantag skulle dock riskera att bli inkonsekvent – vilket skulle strida mot kravet i skäl 32 sista meningen i direktiv 2001/29 – om undantaget för reprografi till skillnad från undantaget för privatkopiering ansågs omfatta mångfaldigande från olagliga källor.

64 Den fjärde frågan ska följaktligen besvaras så, att artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 i princip utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, vilken inför ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som även omfattar kopiering av notblad och att nämnda bestämmelser utgör hinder för en sådan lagstiftning, som inför ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som även omfattar intrångsgörande mångfaldigande från olagliga källor.

Den andra frågan

65 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan, som ska prövas sist i denna dom, för att få klarhet i huruvida artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, vilken för finansieringen av den rimliga kompensationen till rättsinnehavarna kombinerar två sorters ersättning, nämligen dels en *schablonersättning* som ska betalas före mångfaldigandet av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör kopiering av skyddade verk vid utsläppande på den nationella marknaden av dessa apparater, och vars belopp enbart beräknas utifrån den hastighet med vilken dessa kan utföra mångfaldigandena, dels en *proportionell ersättning*, som betalas efter mångfaldigandet och som enbart fastställs genom ett enhetligt pris som ska multipliceras med det antal exemplar som framställts som varierar beroende på om den ersättningsskyldige har samarbetat vid uppbörden av denna ersättning som ska betalas av de fysiska eller juridiska personer som mångfaldigar verk.

66 Det system som är i fråga i det nationella målet är ett kombinerat ersättningsystem som för att finansiera kompensationen innehåller en ersättning som tas ut före mångfaldigandet och fastställs utifrån hastigheten hos den apparat som används för att tekniskt utföra mångfaldigandet och en ersättning som tas ut efter mångfaldigandet och fastställs utifrån det antal exemplar som framställts.

67 Vad gäller den ersättning som fastställs på förhand, har den hänskjutande domstolen bland annat frågat sig om den högsta möjliga hastighet med vilken en apparat kan framställa exemplar är ett relevant kriterium för att fastställa den ersättning som ska betalas av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör mångfaldigande av skyddade verk vid utsläppande på den nationella marknaden av dessa apparater.

68 Som domstolen påpekat i punkterna 36 och 37 ovan, syftar den rimliga kompensationen till att ge upphovsrättshavarna skälig ersättning för mångfaldigande av skyddade verk utan deras tillstånd. Den ska följaktligen betraktas som vederlag för den skada rättsinnehavarna lider till följd av mångfaldigandet. Domstolens rättspraxis rörande skadekriteriet ska tillämpas på såväl undantaget för privatkopiering som undantaget för reprografi.

69 Av detta följer dels att den rimliga kompensationen i princip är avsedd att ersätta den skada som orsakats genom faktiska mångfaldiganden, dels att det i princip ankommer på de personer som gjort mångfaldigandena att gottgöra den skada detta medfört genom att finansiera rättsinnehavarens kompensation (se dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkt 45).

70 Domstolen har dock medgett att medlemsstaterna – med tanke på de praktiska svårigheter som är förenade med att identifiera privat användarna och att se till att de ersätter rättsinnehavarna för deras skada – får införa en avgift för privatkopiering som inte belastar de berörda privatpersonerna, utan dem som förfogar över utrustning, apparater och medier för digitalt mångfaldigande och, i denna egenskap, rättsligt eller faktiskt ställer utrustningen till privatpersoners förfogande eller tillhandahåller dem en tjänst i form av mångfaldigande och kan övervältra kostnaden för avgiften på användarna (se, för ett liknande resonemang, dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 46 och 48).

- 71 Det är givet att storleken på en sådan avgift som fastställs på förhand inte kan bestämmas utifrån den verkliga skadan, eftersom det vid den tidpunkt då apparaterna släpps ut på marknaden i landet i fråga fortfarande är okänt hur stor skadan kommer att bli. Avgiften måste alltså med nödvändighet vara schablonmässig.
- 72 Det är befogat att presumera att personer som tillhandahållits sådana apparater utnyttjar tillgången till utrustningen fullt ut, det vill säga att de får antas använda sig av utrustningens samtliga funktioner, däribland möjligheten till mångfaldigande. Att det är möjligt att använda apparaterna för exemplarframställning är således i sig tillräckligt för att motivera avgiften för de berörda personerna (se, för ett liknande resonemang, dom Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punkterna 55 och 56).
- 73 Däremot kan man inte av den rättspraxis som nämns i föregående punkt dra slutsatsen att alla som har tillgång till utrustningen får antas utnyttja den tekniska kapaciteten för mångfaldigande fullt ut, det vill säga framställa det maximala antalet exemplar som är möjligt inom en viss tidsrymd.
- 74 Det är givet att de olika kategorierna av förvärvare och användare inte har samma behov och inte är underkastade samma begränsningar, såsom de i artikel 5.2 b i direktiv 2001/29, och att de följaktligen bara utnyttjar en apparats tekniska kapacitet i den utsträckning som deras behov och begränsningar bestämmer.
- 75 Den tekniska kapaciteten hos apparater för mångfaldigande varierar beroende på om den berörda personen gör mångfaldiganden för offentligt eller privat bruk respektive för kommersiella eller andra syften.
- 76 En ersättning som bestäms schablonmässigt och som ska betalas av personer som ställer apparater för mångfaldigande till förfogande för fysiska och juridiska personer ska, i princip, beakta denna skillnad, eftersom skadan kan bedömas på högst olika sätt beroende på vilken av situationerna i föregående punkt som är aktuell.
- 77 Av vad som anförts följer att artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för en schablonersättning, som den i det nationella målet, som fastställs före mångfaldigandet och erläggs av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater vid utsläppande på den nationella marknaden, om ersättningsbeloppet fastställs enbart utifrån den hastighet med vilken hastighet apparater tekniskt kan utföra mångfaldiganden.
- 78 Vad gäller den ersättning som tas ut i efterhand har den hänskjutande domstolen frågat om unionsrätten medger att en medlemsstat differentierar det ersättningsbelopp som fysiska och juridiska personer som mångfaldigar verk ska betala utifrån om dessa personer har samarbetat eller inte vid uppbörden av ersättningen.
- 79 Som domstolen erinrat om i punkt 36 ovan, syftar den rimliga kompensationen till att gottgöra den skada som rättsinnehavarna lider. Skadan för upphovsmännen är dock densamma oavsett om den ersättningsskyldige samarbetar eller inte vid uppbörden.
- 80 Huruvida den ersättningsskyldige samarbetar eller inte kan följaktligen inte utgöra ett lämpligt kriterium för att differentiera det ersättningsbelopp som i efterhand ska finansiera den rimliga kompensationen.
- 81 Slutligen ska det prövas om artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för en nationell lagstiftning som inför ett kombinerat system med både en schablonersättning som fastställs på förhand och en proportionell ersättning som fastställs i efterhand.

- 82 Det framgår underförstått av ovan i punkt 69 nämnda rättspraxis att införandet av en ersättning som fastställs på förhand, innan mångfaldigandet äger rum, i princip bara kan godtas som en alternativ lösning om det visar sig omöjligt att identifiera de enskilda användarna och följaktligen bedöma den verkliga skada som rättsinnehavarna lidit.
- 83 Med hänsyn till det utrymme medlemsstaterna getts för att bestämma hur finansieringen och uppbörden av den rimliga kompensationen ska ske samt nivån på denna kompensation, kan ett system som kombinerar en schablonersättning som fastställs på förhand och en proportionell ersättning som fastställs i efterhand emellertid inte a priori anses oförenliga med artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29.
- 84 Likväl måste ett sådant system som helhet betraktat medge att en ersättning uppbärs såsom rimlig kompensation med ett belopp som väsentligen motsvarar den verkliga skada som rättsinnehavarna lidit. Om en medlemsstat väljer att införa en ersättning som fastställs i efterhand, utifrån antalet framställda exemplar, torde detta inte medföra de ovan i punkt 82 redovisade praktiska svårigheterna med att identifiera användarna och bedöma skadan.
- 85 För att uppfylla kravet i föregående punkt, måste ett system som kombinerar en schablonersättning som fastställs på förhand och en proportionell ersättning som fastställs i efterhand, såsom systemet i det nationella målet, innehålla mekanismer, bland annat för återbetalning, som kan korrigera alla fall av "överkompensation" till men för någon kategori av användare (se, analogt, dom Amazon.com International Sales m.fl., C-521/11, EU:C:2013:515, punkterna 30 och 31).
- 86 En sådan "överkompensation" skulle inte vara förenlig med kravet i skäl 31 i direktiv 2001/29 på en skäligen avvägning mellan rättsinnehavarna och användarna av skyddade alster.
- 87 Ett sådant kombinerat ersättningssystem måste vara försett med mekanismer, bland annat för återbetalning, som medger en kompletterande tillämpning av kriterierna om verklig skada och om schablonmässigt bestämd skada.
- 88 Av vad som anförts ovan följer att artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, vilken för finansieringen av den rimliga kompensationen till rättsinnehavarna kombinerar två sorters ersättning, nämligen dels en schablonersättning som ska betalas före mångfaldigandet av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör mångfaldigande av skyddade verk vid utsläppande på den nationella marknaden av dessa apparater, dels en proportionell ersättning, som betalas efter mångfaldigandet och som enbart fastställs genom en enhetlig taxa som ska multipliceras med det antal exemplar som framställts och som ska betalas av de fysiska eller juridiska personer som framställer dessa exemplar. Detta gäller i den mån som
- den schablonersättning som betalas på förhand beräknas enbart utifrån den hastighet med vilken apparaten kan utföra mångfaldigandet,
  - den proportionella ersättning som tas ut i efterhand varierar beroende på om den ersättningsskyldige har samarbetat vid uppbörden av denna ersättning, och
  - det kombinerade ersättningssystemet inte är försett med mekanismer, bland annat för återbetalning, som medger en kompletterande tillämpning av kriterierna om verklig skada och om schablonmässigt bestämd skada för olika kategorier av användare.

Rättegångskostnader

⁸⁹ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) Artikel 5.2 a och b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället ska tolkas så, att det beträffande begreppet rimlig kompensation däri ska göras en åtskillnad beroende på om det är vilken användare som helst som utför mångfaldigandet på papper eller varje annat liknande medium med någon form av fotografisk teknik eller genom någon annan process med liknande resultat, eller om sådant mångfaldigande utförs av en fysisk person för privat bruk och varken direkt eller indirekt i kommersiellt syfte.
- 2) Artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den i fråga i det nationella målet, som ger medlemsstaten rätt att tilldela förläggare av verk som skapats av upphovsmännen en del av den rimliga kompensation som tillkommer rättsinnehavare, utan att förläggarna har någon skyldighet att, ens indirekt, låta den del av kompensationen som upphovsmännen har gått miste om komma dem till godo.
- 3) Artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör i princip hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, som inför ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som även omfattar kopiering av notblad, och nämnda bestämmelser utgör hinder för en sådan lagstiftning, som inför ett icke-differentierat system för uppbörd av rimlig kompensation som även omfattar intrångsgörande mångfaldigande från olagliga källor.
- 4) Artikel 5.2 a och b i direktiv 2001/29 utgör hinder för nationell lagstiftning, såsom den i fråga i det nationella målet, som för finansieringen av den rimliga kompensationen till rättsinnehavarna kombinerar två sorters ersättning, nämligen dels en schablonersättning som ska betalas före mångfaldigandet av tillverkare, importörer och gemenskapsinterna förvärvare av apparater som möjliggör mångfaldigande av skyddade verk vid utsläppande på den nationella marknaden av dessa apparater, dels en proportionell ersättning, som betalas efter mångfaldigandet och som enbart fastställs genom ett enhetligt pris som ska multipliceras med det antal exemplar som framställts och som ska betalas av de fysiska eller juridiska personer som framställer dessa exemplar. Detta gäller i den mån som
  - den schablonersättning som betalas på förhand beräknas enbart utifrån den hastighet med vilken apparaten kan utföra mångfaldigandet,
  - den proportionella ersättning som tas ut i efterhand varierar beroende på om den ersättningsskyldige har samarbetat vid uppbörden av denna ersättning, och
  - det kombinerade ersättningssystemet inte är försett med mekanismer, bland annat för återbetalning, som medger en kompletterande tillämpning av kriterierna om verklig skada och om schablonmässigt bestämd skada för olika kategorier av användare.

Underskrifter